

N:o 34.

Af herr **C. R. Johansson** i Jönköping m. fl., om *skrifvelse till Konungen angående upphörande af den vissa städer åliggande skyldigheten att bekosta lokal åt telegrafstation.*

De flesta städerna i vårt land äro underkastade skyldigheten att helt eller delvis bekosta lokaler åt telegrafverkets i dem förlagda stationer. Detta förhållande har i regel uppkommit på sådant sätt, att kungl. telegrafstyrelsen vid telegrafnätets utsträckning till resp. platser såsom villkor härför i hvarje fall fordrat upplåtelse af fri lokal för telegrafstation. Om fullgörandet af detta villkor för framtiden har sedermera skriftlig förbindelse affordrats samhällets invånare, och göras dessa förbindelser, hvilka numera i allmänhet äro 40 år gamla och därutöfver, af telegrafstyrelsen fortfarande gällande mot vederbörande samhällen.

Det bör rättvisligen medgifvas, att det på sin tid må hafva varit en välbetänkt åtgärd, att en dylik förmån tillförsäkrades telegrafverket af städerna. Vid telegrafverkets anläggning var det naturligtvis omöjligt att förutse, huruvida blifvande inkomster af telegrambefordringen skulle komma att visa sig tillräckliga för bestridandet af telegrafverkets utgifter. Om så icke blifvit fallet, hade det onekligen ej varit mer än rätt och billigt, att städerna, som i synnerhet under dåvarande förhållanden drogo största och närmaste fördelen af telegrafverket, med statskassan delat den förlust, som å telegrafverkets rörelse uppkommit.

Emellertid undandrogo sig redan från början åtskilliga städer, i hvilka telegrafstationer inrättats, skyldigheten att bekosta lokaler åt dessa stationer. Detta förhållande uppmärksammades af Rikets ständers revisorer år 1860, hvilka i sin berättelse till Rikets ständer uppräknade 12 olika

platser, hvaribland 11 städer (Stockholm, Uppsala, Örebro, Mariestad, Vänersborg, Södertälje, Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Lund, Malmö), där telegrafstyrelsen nödgades erlagga hyra för lokaler, och uttalade revisorerna som sin mening, att äfven dessa samhällen borde genom frivillig öfverenskommelse eller på annan väg tillförbindas upplåtandet af fria lokaler åt resp. telegrafstationer. Då detta uttalande, hvilket af Rikets ständer utan särskildt yttrande lades till handlingarna, icke i alla de påpekade fallen ledt till rättelse, upprepade 1862 års revisorer ssmna anmärkning och framhöllo kraftigt obilligheten däri, att några få af telegrafverket lika gynnade städer fortfarande voro befriade från en skyldighet, som ålåg öfriga städer gent emot telegrafverket. Dessa upprepade uttalanden af Rikets ständers revisorer ledde ändtligen därtill, att äfven de städer, hvilka förut icke tillhandahållit lokal för telegrafstation eller lämnat bidrag till kostnaderna för sådan lokal, på förnyad framställning härom af telegrafstyrelsen åtog sig att lämna dylikt bidrag, utom städerna Stockholm och Göteborg, till hvilka framställning i ärendet ej synes af telegrafstyrelsen hafva blifvit gjord.

Under de årtionden, som sedermera förflutit, hafva emellertid icke blott de 9 städer, hvilka, efter att före 1860 hafva undandragit sig skyldigheten att hålla lokal för telegrafstation, senare i följd af anmärkningarna härom inför Rikets ständer åtagit sig dylik skyldighet, samtliga utom 3 (Vänersborg, Halmstad, Lund) åter frigjort sig från densamma, utan en hel mängd andra städer har följt deras exempel, så att för närvarande ej mindre än 26 städer, hvilka alla förut helt eller delvis bekostat lokaler åt resp. telegrafstationer, upphört att fullgöra detta åliggande. Härtill komma Stockholm och Göteborg, hvilka samhällen aldrig lämnat bidrag till kostnaderna för lokaler åt telegrafverket. Bland de nämnda 26 städerna hafva icke räknats Norrköping och Sundsvall, hvilka tvenne städer genom att på en gång erlagga större belopp formligen köpt sig fria från skyldigheten att framgent hålla lokaler för telegrafverkets behof och af sådan anledning icke längre fullgöra en dylik skyldighet.

I långt högre grad än åren 1860 och 1862 existerar således för närvarande i detta afseende ett förhållande, som innebär en obillighet och orättvisa, och hvari rättelse fördenskull bör åvägabringas. Härom torde näppeligen någon meningsskiljaktighet kunna uppstå.

Däremot torde olika uppfattningar kunna göra sig gällande beträffande sättet, hvarpå en dylik rättelse bör åstadkommas. Rikets ständers revisorer åren 1860 och 1862 förordade, såsom ofvan anförts, under liknande förhållanden den utvägen, att de städer, hvilka undandragit sig skyldigheten att tillhandahålla lokal för telegrafstation, borde

genom frivillig öfverenskommelse eller på annat sätt tillförbindas att fullgöra en dylik skyldighet, hvarigenom alltså likhet mellan städerna i berörda afseende skulle ernås. Skälen för deras yrkande, att frågan måtte lösas på det sättet, voro dels att telegrafverket icke lämnade någon behållning, hvarför hvarje tillfälle borde begagnas för åstadkommande af minskning i dess utgifter, dels att städernas invånare hade en större fördel af telegrafverket och därför borde för detsamma vidkännas större utgifter genom upplåtande af fria lokaler, då sådant vore af nöden.

Af dessa skäl existerar det förstnämnda numera alldeles icke, sedan telegrafverket under många år lämnat betydliga öfverskott till statskassan. Därmed har också det andra skälet förlorat sin giltighet. Ty äfven om städernas invånare skulle anses njuta större fördel af telegrafverket än landsbygdens befolkning, så utgör detta ingen anledning, hvarför de skulle för samma förmån erlägga ett högre pris, än som svarar mot statens kostnader för beredandet af densamma. Och till betäckande af statens kostnader för telegrafverket äro portointkomsterna ju mer än tillräckliga.

Under sådana omständigheter synes det kunna starkt ifrågasättas, huruvida icke den erforderliga rättelsen i förevarande hänseende lämpligen bör avvägbringas därigenom, att samtliga städer befrias från skyldigheten att bekosta lokaler åt telegrafverkets stationer. Städernas invånare hafva åtminstone på många håll länge funnit denna skyldighet otidsenlig och obillig. Då telegrafverket numera måste anses i portointäkterna erhålla full valuta för telegrambefordringen, komma de utgifter, som vissa städer måste vidkännas för att kunna hålla lokaler åt telegrafverket, att i sak utgöra ett slags extra bevillning, hvilken är orättvis, emedan den drabbar blott en del af de skattdragande utan hänsyn till skatteförmågan. Det är på grund af ett sådant betraktelsesätt, som ett så betydligt antal städer redan frigjort sig från den ifrågavarande skyldigheten genom att uppsäga de till telegrafstyrelsen afgifna förbindelserna eller genom att helt enkelt upphöra att fullgöra desamma, och som allt flera bland de öfriga städerna, hvilka hittills fullgjort samma skyldighet, den ena efter den andra göra försök att befria sig från densamma. Därvid har det emellertid visat sig, att icke alla städer genom ett dylikt tillvägagående kunna ernå den åsyftade befrielsen. I en del fall hafva, sannolikt på grund af rent tillfälliga omständigheter, de till telegrafstyrelsen aflåtna förbindelserna blifvit så formulerade, att städerna i fråga för all framtid förpliktats att hålla lokal för telegrafstation eller lämna kontant bidrag till kostnaden för lokal. I sådana fall anser sig telegrafstyrelsen naturligtvis icke berättigad att efterskänka fullgörandet af den åtagna skyldigheten, utan anhängiggör i händelse af förbindelsens uppsägning eller af vägran att fullgöra densamma

rättegång mot vederbörande samhälle. *Två* sådana rättegångar pågå f. n. (mot Karlstad och Skara); åtminstone *tre* äro redan förda till slut, hvarvid telegrafstyrelsen vunnit i två (mot Borås och Hernösand) men förlorat i den tredje (mot Uppsala); *en* sådan rättegång (mot Jönköping) lär vara omedelbart förestående, ehuru den ännu ej anhängiggjorts.

Man kan nu visserligen också ställa sig på den strängt formella rättens ståndpunkt och resonera så, att de städer, hvilka genom rättegång eller annorledes kunna befria sig från den ifrågavarande skyldigheten, må göra detta, men de öfriga må allt framgent förblifva underkastade samma skyldighet. En sådan ståndpunkt låter sig dock omöjligen försvaras. De förbindelseurkunder, om hvilka det här är fråga, hafva i regel aflåtits för mer än 40 år sedan af en nu bortgången generation och under förhållanden, som i stort sedt ej längre förefinnas. Om några af dessa förbindelser kommit att erhålla sådan form, att de i olikhet med de öfriga enligt bokstafslydelsen äro giltiga för en framtid och tillika ouppsägbara, så kan det icke vara statsmyndigheterna värdigt att ensamt på en sådan rent formell grund allt framgent af de städer, hvilka råkat utfärda dylika förbindelser, låta utkräfva fullgörandet af desamma, äfven sedan öfriga städer, hvilka åtnjuta alldeles samma förmåner och följaktligen böra vara underkastade alldeles samma skyldigheter, längesedan frigjort sig från dessa. Långt viktigare och rättvisare vore naturligtvis då, att, såsom Rikets ständers revisorer åren 1860 och 1862 yrkade, samtliga städer och större samhällen, i hvilka telegrafstationer finnas, ålades att hvar för sig bekosta lokaler åt dessa.

Som det emellertid under nu rådande förhållanden sannolikt icke skall finnas lämpligt att lösa frågan på sistnämnda sätt, torde afskaffandet af den ifrågavarande, vissa städer åliggande skyldigheten vara den enda väg, på hvilken en med rättvisa och billighet öfverensstämmande likställighet mellan städerna i detta afseende kan vinnas. En sådan åtgärd bör likväl icke vidtagas utan föregången allsidig utredning af hithörande omständigheter, hvilken utredning bör omfatta icke blott frågan, huruvida en dylik åtgärd verkligen är af hänsyn till rättvisa och billighet påkallad, utan också under hvilka närmare bestämmelser och villkor den bör genomföras, och torde en sådan utredning lämpligast böra verkställas af kungl. telegrafstyrelsen på Kungl. Maj:ts föranstaltande. Undertecknade vilja därför vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida icke den vissa städer åliggande skyldigheten att helt eller delvis bekosta

lokaler åt resp. telegrafstationer lämpligen må afskaffas och, i dylikt fall, under hvilka närmare bestämmelser och villkor sådant må ske.

Stockholm den 21 januari 1903.

Robert Johansson.

Johan Widén.

K. H. Bergendahl.

Karl Starbäck.

F. W. Thorsson.

Jacob T. Larsson.

Conrad Vahlquist.

P. A. Bengtsson.

H. E. Collvin.

C. J. Hammarström.

J. Persson.

Alfred Ohlsson.

Alfr. Lundgren.

K. v. Geijer.

A. F. Broström.

A. Axel W. Lund.

Julius Centerwall.

O. A. Brodin.